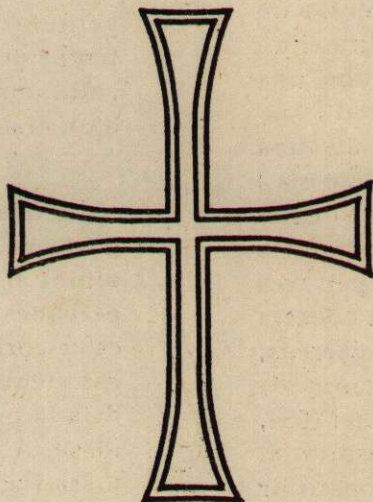

GOIGS A LLOANÇA DE LA SANTA CREU

que es venera en
la seva ermita de
Santa Creu d'Ollers,

dintre el terme parro-
quial de Sant Llorenç
de Morunys, Bisbat
de Solsona.

Per la fruita beneïda
de perdó que al món porteu
**coroneu la nostra vida,
gloriosa Santa Creu!**

Pel pecat d'Adam i Eva
fou perdut el Paradís.
Si la gràcia un arbre ens lleva,
en fa l'home enyoradís.
L'esperança treu florida
que un altre arbre en sigui deü.
Coroneu la nostra vida...

L'esperança que floria
per la trista humanitat,
de la humil Verge Maria
donà el fruit assaonat,
i a la Creu, fou acomplida,
donant Crist sa vida en creu.
Coroneu la nostra vida...

Si éreu, doncs, senyal d'agravis,
sou, o Creu, ara, perdó.
En el front, al pit, als llavis,
sou joiell, defensa i do.
Nostra cambra n'heu guarnida;
us trobem arreu arreu.
Coroneu la nostra vida...

Arbre excels, vostra brancada
cobricela tot el món.
Vostra fruita madurada
obre el cel, tanca el pregon.
Nostra via és aclarida
perquè Vós la il·lumineu.
Coroneu la nostra vida...

Quan naixem, l'Església ens dóna
vostre signe beneït.
Us tenim per companyona
cada dia i cada nit.
Quan la vida ens és finida,
de la tomba el clos gardeu.
Coroneu la nostra vida...

Eixa ermita està posada
sota el vostre sant recer.
Si prospera la fillada
creixerà l'amor també;
quan el temps d'estiu convida
més nombrosa la veieu.
Coroneu la nostra vida...

Quan sentim que Déu ens crida
i la mort ens duu sa veu,
**coroneu la nostra vida,
gloriosa Santa Creu!**

V. Adoramus te Christe, et benedicimus tibi.

R. Quia per Crucem tuam redemisti mundum.

Oremus. Adesto nobis, Domine Deus noster: et quos sanctæ Crucis lætare facis honore, ejus quoque perpetuis de-
fende subsidis. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

SANTA CREU D'OLLERS

Sortint de la vila de Sant Llorenç de Morunys per la carretera de La Coma i Tuixent, a un quilòmetre i mig aproximadament de dita vila i al peu de l'esmentada carretera, es troba una ermita romànica amb el seu campanar d'espaldanya a la façana, damunt la porta. És una ermita petitona, d'una nau (de 12'80 x 4'30 ms.) acabada en absis semicircular —adornat al'exterior amb llombardes alternant amb contraforts que arriben fins al basament format per tres graons semicirculars que el rodegen— i coberta amb volta apuntada (alt. 5m. 33cm) Els carreus, ben esquadrats, recorden les construccions de l'últim terç del segle XI El 14 d'octubre del 1084, el Comte Ermengol d'Urgell cedí l'ermita al monestir de Sant Llorenç, passant a constituir des d'aleshores Santa Creu d'Ollers una de les parròquies depenents dels monjos benedictins de Sant Llorenç. Més tard, en formar-se la vila el 1297, anà perdent importància, però fins a època recent ha restat parròquia de les masies que la voregen. La parròquia de Santa Creu depengué del monestir fins a l'extinció d'aquest, en erigir-se el 1592 la diòcesi de Solsona; i seguí servida pels comunitaris de Sant Llorenç fins a època recent. Avui sols s'hi celebra missa la diada de Santa Creu de Maig, en la qual ja no es reparteixen els panets beneïts que recordaven els eulogis de la gran diada medieval de la festa de la parròquia.

El lloc on s'alça l'ermita és conegut avui amb el nom d'«*Els Ullessus*», derivat d'Ollers. A la masia veïna de Les Ribes —que junt amb la masia de Câl Vila (del municipi de Guixers) són les úniques que encara segueixen enterrant llurs morts al cementiri de l'ermita —vam descobrir—, l'agost del 1948, una necròpolis Hallstàtica de considerable extensió, les restes de les urnes de la qual arriben fins al camp immediat a l'ermita i justifiquen el toponímic «*Ollers*». No ha estat possible encara fer prospeccions al poblat que donà lloc a aquesta necròpolis, tot i que creiem poder-lo localitzar en el turonet de la masia de Câl Vila, on hem trobat fragments ceràmics de poblat indígena prerromà. En fer la carretera actual; la tercera dècada d'aquest segle, es descobriren dues cistes sepulcrales, d'època precristiana a judicar pels claus que —segons ens han assegurat— traspasaven els cranis.

Creiem que l'antiga fabricació d'urnes degué perdurar, almenys en el record, en els primers temps de la reconquesta i que motivà el qualificatiu amb què més tard es conegué l'ermita d'Ollers.

Entre els costums parroquials d'aquesta església cal esmentar els enterraments: portat el difunt al cementiri a pes de braços, entre dues persones, i en general lligat el bagul a una barra, es celebraven tres misses, i a totes, cada un dels assistents oferia un pa i una candela. Mentre es deia la primera missa els enterradors cavaven la fossa. A la segona, esmorzaven de pa, llangonissa i vi. A la tercera, colgaven el bagul. Entre missa i missa sortien els assistents i es cantaven absoltes al voltant del cadàver. No cal dir que els panets, candelas i esmorzar dels enterradors els pagava la família del difunt.

Fins l'any 1936 l'ermita conservà un interessant crucifix post-romànic, reduït a cendres el juliol d'aquell any, junt amb tots els ornaments i àdhuc l'altar de fusta de l'ermita, en una gran foguera encesa davant del cementiri.

Vers l'any 1948 iniciàrem gestions prop l'Ajuntament de Guixers, l'alcaldia del qual regentava En Josep Soler i Oriola, dit «*En Vila*», per tal que es restaurés l'interior de l'ermita de Santa Creu, eliminant les restes d'enguixats i afegits posteriors, i retornant-li l'austeritat i bellesa primitives Així es féu l'any 1950, col·locant-hi un altar de pedra amb sis canelobres senzills i una petita creu, i una campana a l'espaldanya. Al mateix temps s'aconseguia per la intervenció de Mossèn Fidel Antich, de Les Ribes, que el cementiri que vorejava encara la capella per dos dels seus costats, impeding la visibilitat, quedés separat d'ella i reduït, formant-se un pasadís al costat de l'epístola i una placeta enfront de l'absis, per la qual cosa calgué rebaixar el terreny —uns dos metres— recobrant així bona part de la seva antiga bellesa.

MANUEL RIU